

Birkaç ay önce Yugoslavya ve Arnavutluk tarihlerini içeren bir kitap hazırlayacağımı duyurmuştum. İki ülkeyi birlikte düşünüyordum, nedeni ise Arnavutluk tarihinin kısa olacağını sanmamdı.

Birkaç aydan beri iki ülke hakkında epeyce okudum. Yugoslavya tarihi için Avusturya-Macaristan İmparatorluğu tarihinin de bilinmesi gerekiyordu, onu da öğrendim. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Yugoslavya kurulur, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yeniden kurulur ve 1990'lı yılların başlarında dağılır.

Yugoslavya tarihi, halkların birlikte yaşayamaması tarihidir. Bu durum özellikle incelenmelidir.

Bu zaman içinde Arnavutluk ile ilgili de okudum ve yeni yazılı materyaller de buldum. Okudukça bu ülke tarihinin ayrıca yazılması gerektiği yönündeki düşüncem oluştu.

Eskiden beri en çok şunu merak ederdim: yaklaşık üç milyonluk bir ülke ve 1970'li yılların ortalarında başlayarak kendisini tek marksist-leninist ülke, komünist hareketin dünya merkezi ilan ediyor.

Biraz akli başında olan bir parti ve onun önderi böyle şey yapmaz. Kimsenin bu iddiayı ciddiye almayacağını bilir. Gerçi alan olmadı değil; Arnavutluk Emek Partisi'nin görüşlerini savunan dünyadaki tek kitlesel hareket Türkiye'de idi (Halkın Kurtuluşu). Bu hareketin taraftar sayısı Arnavutluk Emek Partisi'nin üye sayısından fazladır.

Arnavutluk tarihi boyunca çok az bağımsız olmuş bir ülkedir. 400 yıldan fazla süre Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde kalıyor. Köprülüler gibi Osmanlı'nın tanınmış bazı vezirleri Arnavuttur.

Enver Hoca'nın politikasıyla ilgili olarak okuduğum kitaplardan birisindeki belirleme ilgimi çekti: Hoca tarihi boyunca işgal altında yaşamış (İkinci Dünya Savaşı'nda da İtalyanlar işgal eder) bu küçük ülkeye özgüven verdi.

İnsan ister istemez "Bir Türk dünyaya bedeldir" sözünü hatırlıyor. Bu sözü söyleyen de doğru olmadığını biliyordur ama burada esas olan Osmanlı enkazından sonra gelen Türkiye Cumhuriyeti'nde insanlara abartılı güven vermektir.

Arnavutluk'un yer altı kaynakları bakımından –özellikle krom- zengin bir ülke olduğunu biliyordum. Kendine yetecek kadar elektrik üretebilecek kadar da akarsu kaynaklarına sahip.

Enver Hoca 1985'te ölür. 1980'li yılların sonları ve 1990'ların başlarında bütün doğu Avrupa ülkelerinde gerçekleşen sosyalist iktidarların yıkılmasından Arnavutluk da kurtulamaz. Bu ülkede enteresan olan değişimin hızıdır.

1993'te ABD ile askeri işbirliği antlaşması imzalanır. Bir önceki yılda ise ülke savunma bakanı ABD'yi ziyaret edecektir.

Yıllarca emperyalizme ve sosyal emperyalizme karşı savaştığını söyleyen Arnavutluk'ta karşı safa geçmek için şartlar hazırmış. Aynı yıllarda Türkiye de Arnavutluk ordusunu eğitmek için subaylarını gönderecektir.

Arnavutluk tarihinin esas ismi artık Enver Hoca değil, Osmanlı'ya karşı direniş kahramanı olarak görülen Skanderbeg'dir.

Kitabın hazırlanması ne zaman biter, bilemiyorum. Amacım yıl sonuna kadar bitirmek ama bakalım...